

Felles klagenemnd for behandling av klagesaker etter lov om universiteter og høyskoler § 3-7 (8), § 4-7 til § 4-10 og § 7-9

Universitetet i Agder
v/ nemdn for studentsaker
Postboks 422
4604 Kristiansand

Bergen, 09.04.2024
Deres ref.:
Vår ref.: 24/02527 (28/2023)

Unntatt offentligheten etter offl. § 13 første ledd, jf. fvl. § 13 første ledd

SAK NR. 28/2023: VEDTAK FATTET AV FELLES KLAGENEMND I SAK OM ANNULLERING OG UTESTENING PÅ GRUNN AV FUSK

Det vises til vedtak fattet av klagenemnda ved Universitetet i Agder, heretter UiA, i sak 110/22, som ble påklaget til Felles klagenemnd.

Saken er tidligere behandlet av Felles klagenemnd i møte 26.01.2023, der vedtaket i underinstansen ble stadfestet.

Bakgrunnen for den nye behandlingen er at Kunnskapsdepartementet i brev av 08.11.2023 har uttalt at enkelte vedtak i Felles klagenemnd (nemnda) gjort i perioden 01.04.2022 til 22.09.2023, er ugyldige på grunn av at tidligere leder for klagenemnda og to studentrepresentanter (et medlem og et varamedlem) i denne perioden var ugyldig oppnevnt, og at disse sakene må behandles på nytt. Dette gjelder vedtak, der nemnda ikke ville ha vært vedtaksfør uten at noen av de ugyldige oppnevnte medlemmene deltok, og saker der det var dissens i nemndas opprinnelige behandling og stemmen til noen av de ugyldige oppnevnte medlemmene var avgjørende for innholdet i vedtaket.

Felles klagenemnd ville ikke ha vært vedtaksfør under behandling av saken i møtet 26.01.2023, uten at flere medlemmer var til stede, jf. § 3 i Forskrift om felles klagenemnd for behandling av klagesaker etter lov om universitet og høyskoler. Vedtaket er derfor ugyldig, og det må treffes nytt vedtak.

Felles klagenemnd har på denne bakgrunn besluttet å behandle klagerens sak 22/03151 (28/2023) på nytt med ny nemndssammensetning, jf. forvaltningsloven § 35 første ledd bokstav c. Klageren ble i brev 22.02.2024 informert om at Felles klagenemnd ville gjøre en fornyet behandling av klagesaken med ny nemndssammensetning våren 2024.

Felles klagenemnd, med riktig sammensetning, behandlet saken under møte 20.03.2024. Tidligere vedtak fattet av Felles klagenemnd ble opphevet. Vedtak fattet av klagenemnda ved UiA ble stadfestet.

FELLES KLAGENEMND BEMERKER

Felles klagenemnd er rett klageinstans i saker om annullering og utestenging, jf. forskrift nr. 1192 om Felles klagenemnd for behandling av klagesaker etter lov om universiteter og høyskoler (uhl.) § 3-7 (8), § 4-7 til § 4-10 og § 7-9, fastsatt av Kunnskapsdepartementet 10.10.2005. Felles klagenemnd kan som klageinstans prøve alle sider av saken, jf. forvaltningsloven § 34 andre ledd.

Habilitet

Av de nåværende medlemmene i Felles klagenemnd deltok Fredrik Bokstap, Liv Sandvik og Frode Randal i den tidligere behandlingen av saken.

På grunn av den medieoppmerksomheten som har vært omkring Felles Klagenemnd sitt arbeid, har Felles Klagenemnd vurdert om disse medlemmers deltaking i den tidligere behandlingen av saken, er et særegent forhold som er egnet til å svekke medlemmenes upartiskhet, og derfor medfører at medlemmene er inhabile i behandlingen av omgjøringsaker, jf. fvl. § 6 annet ledd. Felles klagenemnd har avgjort habilitetsspørsmålet etter fvl. § 8, og har kommet til at klagenemndas medlemmer er habile i vurderingen av omgjøringsaken.

I vurderingen av habilitetsspørsmålet har klagenemnda vektlagt at det rettslige utgangspunktet er at tidligere deltakelse i behandlingen av en sak som tas opp til ny behandling av det samme organet, ikke fører til inhabilitet. Klagenemnda er et kollegialt organ der hvert medlem har ansvaret for å gjøre seg opp en selvstendig mening om sakene og det må kunne forutsettes at de også ved den nye behandlingen foretar en objektiv og saklig vurdering. Nemndsmedlemmene er utnevnt fordi de har den kompetanse og bakgrunn som kreves etter forskrift om felles klagenemnd § 2 annet ledd.

De forhold som har skapt medieoppmerksomhet og har ført til at saken må behandles på nytt, knytter seg ikke til noen av de nåværende medlemmene av Felles klagenemnd, men til at tidligere leder og to studentmedlemmer var oppnevnt i strid med forskriften.

Medlemmene har ingen egeninteresse i utfallet av saken. De aktuelle medlemmene vurderer ikke seg selv som inhabile i saken.

Kunnskapsdepartementet har i brev til Felles Klagenemnd datert 5. januar 2024, også gitt uttrykk for at departementet ser det som klart at deltaking i den tidligere behandlingen av et vedtak som er oppe til ny behandling, ikke fører til inhabilitet, med mindre det foreligger særlige forhold i den enkelte sak.

Det enkelte medlem har ansvaret for å vurdere om det foreligger særlige forhold som kan føre til inhabilitet. Ingen av de aktuelle medlemmene har gitt uttrykk for at det foreligger slike forhold.

Sakens bakgrunn

Klageren er [REDACTED], representert ved advokatfullmektig Linn Sofie Gunnarsdatter ved forrige behandling av saken. Klageren har siden høsten [REDACTED] hatt opptak til [REDACTED] i [REDACTED] ved UiA. Saken gjelder mistanke om fusk ved innlevering av [REDACTED] hjemmeeksamen i [REDACTED]», innlevert våren 2022. Eksamensoppgaven bestod av en individuell mappeinnlevering [REDACTED], og utgjorde 30 prosent av vurderingsgrunnlaget i emnet.

I forbindelse med sensur ble det avdekket tekstlikhet mellom klagerens besvarelse og to arbeidskrav innlevert av en gruppe studenter ved UiA i samme emne høsten 2021. I sensors melding om mistanke om fusk 22.03.2022, fremgikk det at tekstgjenkjenningsprogrammet Urkund [Ouriginal] hadde gitt utslag på 49 prosent tekstlikhet mot ulike kilder, hvorav noen av de største utslagene var mot de to arbeidskravene fra 2021. Sensor gjennomgikk plagiattrapportens treff, og bemerket at det forekom helt eller delvis identiske tekstutdrag fra de to arbeidskravene gjennom hele besvarelsen til klageren. Klageren hadde ikke henvist til arbeidskravene som kilder, hverken fortløpende i teksten eller avslutningsvis i litteraturlisten. Lik og lettere omskrevet tekst var heller ikke markert som sitat eller på annen måte uthevet eller markert. Sensor opplyste at det kun var de aktuelle studentene som var oppført som bidragsytere, samt faglærerne i emnet, som hadde tilgang til de tidligere innleverte arbeidskravene i Canvas. Videre redegjorde sensor for informasjon som var gitt om korrekt kildebruk i emnet.

Utdanningsavdelingen ved UiA fulgte opp varselet fra sensor med en manuell gjennomgang, og avdekket også likheter mot en tidligere innlevert eksamensbesvarelse i samme emne, innlevert høsten 2021. Tekstgjenkjenningsverktøyet Ouriginal ga utslag på 61 prosent tekstlikhet mot flere kilder, hvorav i hovedsak mot de to arbeidskravene og eksamensbesvarelsen i samme emne fra høsten 2021. Klageren ble forhåndsvarslet om mistanken om fusk 12.04.2022 og orientert om retten til å uttale seg i saken.

Klageren innga en skriftlig uttalelse 02.05.2022, der h[REDACTED] bestred mistanken om fusk. Klageren forklarte at h[REDACTED] ikke hadde benyttet seg av andres tidligere innleverte arbeidskrav eller eksamener som kilder, og opplyste at arbeidet med besvarelsen i emnet var h[REDACTED] selvstendige arbeid. Klageren forklarte at h[REDACTED] hadde benyttet seg av eget tidligere «arbeid/eksamen» i emnet, og viste til at h[REDACTED] ikke hadde forstått at h[REDACTED] måtte henvisse til dette. Klageren viste videre til at h[REDACTED] hadde vært stresset hjemme under eksamen som følge av at h[REDACTED] hadde et [REDACTED].

Klagenemnda ved UiA behandlet saken i møte 13.06.2022. Nemnda vektla den avdekkede tekstlikheten mellom klagerens besvarelse og de to arbeidskravene og eksamensbesvarelsen innlevert i samme emne høsten 2021. Nemnda bemerket at klageren ikke hadde henvist til disse som kilder, og lik og tilnærmet lik tekst var heller ikke uthevet eller markert. Nemnda merket seg klagerens forklaring og presiserte at klageren ikke var oppført som bidragsyter på arbeidskravene. Videre viste nemnda til at eksamenskontoret hadde opplyst at den aktuelle eksamensbesvarelsen fra 2021 var innlevert av en annen student. Nemnda fant følgelig at det ikke var tale om selvplagiat, og konkluderte med at klageren hadde presentert andres arbeid som sitt eget. Videre fant nemnda at klageren hadde handlet forsettlig, og fattet vedtak om annullering og utestenging i to semestre, nærmere bestemt fra 20.08.2022 til 20.06.2023.

Klagerens advokat påklagde vedtaket 23.06.2022 og innga utfyllende anførsler 26.07.2022. Det ble anført at klageren ikke kjente studentene som hadde innlevert de aktuelle

arbeidskravene fra 2021, og at h[]n dermed ikke hadde hatt mulighet til å få tilgang til disse i Canvas. Klageren hadde heller ikke kjennskap til besvarelsen innlevert til eksamen i samme emne 2021. Det ble videre opplyst at klageren og medstudentene i emnet hadde fremført sine innleverte arbeidskrav for hverandre og at det ble tatt notater fra dette før eksamen. Klageren mente likhetene kunne forklares med dette, samt ved lik bruk av pensum, fagsjargong, forelesningsplansjer og liknende. Videre kunne likhetene skyldes tilfeldigheter. Det ble ytterligere anført at deler av teksten som plagiatrapporten ga utslag på, var skrevet av klageren selv i en tidligere oppgave i 2021 som hadde blitt «delt med klassen», hvilket måtte være årsaken til likhetene med «arbeidskrav 2».

Leder for klagenemnda ved UiA vurderte klagen 20.09.2022 men fant ikke at det fremkom nye opplysninger som medførte at vedtaket skulle omgjøres. Klagenemnda ved UiA opprettholdt sitt tidligere vedtak. Saken ble deretter oversendt Felles klagenemnd for videre behandling.

Saken står for Felles klagenemnd slik den har gjort tidligere for underinstansen. Det vises til sakens dokumenter.

Rettslig grunnlag

Vilkårene for annullering på grunn av fusk følger av uhl. § 4-7 første ledd bokstav b. Vilkårene for utestenging gjelder tilsvarende, jf. § 4-8 tredje ledd.

I forarbeidene til lov om universiteter og høyskoler av 2005, fremgår det i merknadene til §§ 4-7 og 4-8 at bestemmelsene er en videreføring av §§ 42 og 54 i den gamle universitets- og høyskoleloven, og privathøyskoleloven §§ 10e og 10i, jf. Ot.prp. nr. 79 (2003-2004) kap. 12. Dette innebærer at rettskilder til den tidligere loven fortsatt kan være relevante.

Bestemmelsen i uhl. § 4-7 første ledd bokstav b omfatter fusk på «eksamen eller prøve, eller under gjennomføringen av vedkommende kurs», jf. § 4-8 tredje ledd. Klagerens hjemmeeksamen er omfattet av bestemmelsene.

Videre må to kumulative vilkår være oppfylt. For det første må det rent objektivt foreligge fusk eller forsøk på fusk. For det andre må det foreligge subjektiv skyld. Studenten må ha handlet forsettlig eller grovt uaktsomt, jf. uhl. § 4-8 tredje ledd og § 4-7 første ledd bokstav b.

Objektivt vilkår

Det første spørsmålet Felles klagenemnd skal ta stilling til er om forholdet objektivt sett er fusk.

Departementet har uttalt seg nærmere om meningsinnholdet i fuskebegrepet i Ot.prp. nr. 40 (2001-2002) punkt 12.1.10 på side 54, hvor det blant annet heter:

Departementet legger til grunn at det er å anse som fusk når en student har ulovlige hjelpemidler tilgjengelige under en eksamen eller på andre måter handler i strid med eksamensreglementet eller regler om kildebruk.

Det følger videre av Forskrift om studier og eksamen ved Universitetet i Agder § 31 hva som skal anses som fusk:

§ 31. Fusk eller forsøk på fusk

1. Konsekvenser av fusk eller forsøk på fusk eller medvirkning til dette reguleres av Lov om universiteter og høyskoler § 4-7 og § 4-8.

2. Som fusk eller forsøk på fusk ved eksamen eller vilkår for å gå opp eksamen (jf. § 1 f), regnes bl.a.:

[...]

- å presentere andres arbeid som sitt eget
- å sitere kilder eller på annen måte benytte kilder i skriftlige arbeider uten tilstrekkelige kildehenvisninger

Felles klagenemnd har funnet det bevist at forholdet objektivt sett er fusk. I vurderingen av det objektive vilkåret har nemnda lagt vesentlig vekt på Ouriginal-rapporten, redegjørelsen fra sensor 22.03.2022, og saksfremlegget for klagenemnda ved UiA, hvor tekstlikhetene som er avdekket mellom klagerens besvarelse og de tidligere innleverte arbeidskravene og eksamensbesvarelsen fra 2021 fremkommer. Nemnda viser til at tekstlikheten mot de tre kildene er omfattende og gjennomgående i klagerens besvarelse. Store deler av teksten fremstår som direkte avskrift eller lik tekst med mindre språklige omformuleringer. Nemnda har særlig merket seg likhetene mot «arbeidskrav 2», som blant annet fremgår av Ouriginalrapportens treff 24/38 til 36/38. Klageren har ikke henvist til arbeidskravene og eksamensbesvarelsen fra 2021. Lik tekst er heller ikke markert som sitat.

Nemnda har merket seg klagerens forklaring om at likhetene mot de to arbeidskravene og eksamensbesvarelsen fra 2021 kan skyldes bruk av samme pensum, fagsjargong, samt nedskrevne notater fra muntlige fremføringer. Nemnda fester ikke lit til klagerens forklaring på dette punkt, og viser til det store omfanget av identisk og tilnærmet identisk tekst med kildene, blant annet i avsnitt bestående av 142 og 210 ord. Nemnda fester heller ikke lit til klagerens forklaring om at teksten som er nær identisk med «arbeidskrav 2» ble skrevet av klageren selv i en tidligere oppgave som skal ha blitt distribuert blant medstudentene i emnet. Det er ingen objektive holdepunkter i saken som underbygger en slik årsaksforklaring. For øvrig vil nemnda understreke at også gjenbruk av «egne tidligere prøve- eller eksamensarbeider uten tilstrekkelige kildehenvisninger» (selvplagiat) utgjør fusk etter uhl. §§ 4-7 og 4-8 jf. institusjonens lokale forskrift § 31.

Felles klagenemnd har kommet til at det objektive vilkåret for fusk er oppfylt, jf. forskrift om studier og eksamen ved Universitetet i Agder § 31 annet ledd.

Subjektivt vilkår

Det neste spørsmålet Felles klagenemnd skal ta stilling til er om vilkåret forsett eller grov uaktsomhet (skyldkravet) er oppfylt.

Forsett foreligger i de tilfeller hvor en person har foretatt en bevisst handling. Dette innebærer at klageren må ha vært klar over den faktiske handlingen som medførte at det objektive fuskevilkåret er oppfylt.

Det er ikke krav om hensikt om fusk for å oppfylle kravet til forsettlig utført fuskehandling. Kravet til forsett omfatter heller ikke kunnskap om hvorvidt handlingen er ulovlig eller ikke.

Felles klagenemnd finner det bevist at klageren har fusket forsettlig i forbindelse med innleveringen av hjemmeeksamen.

I vurderingen av vilkåret om skyld legger nemnda avgjørende vekt på det som er beskrevet over om likhetene mellom klagerens besvarelse og kildene. For nemnda fremstår likheter av et slikt omfang og av en slik art, som klare objektive holdepunkter for at klageren bevisst har kopiert og benyttet andres arbeid uten å referere til disse som kilder. Med andre ord utelukker måten plagiatet kommer til uttrykk på i besvarelsen og omfanget, at fuskehandlingen kan ha

skjedd ved uaktsomhet.

Rettsvillfarelse

Felles klagenemnd har merket seg klagerens anførsel om at h[]n ikke forstod at h[]n skulle ha henvist til eget tidligere arbeid. Nemnda bemerker at den aktuelle fuskehandlingen ikke anses å omhandle gjenbruk av eget arbeid (selvplagiat), og nemnda finner følgelig ikke grunn til å behandle anførselen nærmere.

De subjektive og objektive vilkårene for fusk er oppfylt.

Reaksjon

I henhold til uhl. § 4-7 første ledd og § 4-8 tredje ledd er det hjemmel for annullering og utestenging fra institusjonen, samt tap av retten til å gå opp til eksamen ved andre institusjoner i inntil ett år.

Felles klagenemnd har funnet det bevist at klageren har fusket forsettlig i forbindelse med innlevering av hjemmeeksamen i emnet [REDACTED].

Forsettlig fusk innebærer et grovt tillitsbrudd, og både allmennpreventive og individualpreventive hensyn tilsier at det må reageres strengt.

Etter retts- og forvaltningspraksis er den normale reaksjonen ved forsettlig fusk annullering og utestenging i to semestre uavhengig av størrelsen på den aktuelle eksamen, prøve eller kurs.

Klagenemnda ved UiA har fattet vedtak om annullering av klagerens eksamen og utestenging i to semestre, nærmere bestemt fra 20.08.2022 til 20.06.2023. Dette er i tråd med praksis.

Felles klagenemnd har merket seg at den samlede saksbehandlingstiden – ved underinstansen og til saken ble behandlet første gang av klageinstansen – var på til sammen 10 måneder. Nemnda vurderer at dette ikke har vært for lang saksbehandlingstid.

Felles klagenemnd har etablert en praksis for at lang samlet saksbehandlingstid før klagenemnda tar stilling til saken, kan føre til nedsatt reaksjon. Bakgrunnen for dette er at lang ventetid på å få en avklaring, kan utgjøre en ekstra belastning for klageren. Nemnda har på denne bakgrunn vurdert om det skal ha betydning for reaksjonsfastsettelsen at saken nå gjenopptas ca. 14 måneder etter at Felles klagenemnd behandlet saken første gang. Nemnda har kommet til at det ikke er grunnlag for nedsettelse av reaksjonen i tilfeller der en kommer til at nemndas første vedtak var innholdsmessig riktig. Klageren har da fått en avklaring ved det første vedtaket, og det forhold at saken senere gjenopptas på grunn av at Felles klagenemnd ikke var vedtaksfør ved første gangs behandling, utgjør etter nemndas vurdering ikke en slik tilleggsbelastning at det tas hensyn til ved reaksjonsfastsettelsen.

Felles klagenemnd har funnet at annullering av eksamen og utestenging i to semestre er en riktig reaksjon i denne saken. Felles klagenemnd stadfester reaksjonen fastsatt av underinstansen.

Vedtaket er etter ny behandling i samsvar med det Felles klagenemnd kom til i vedtak fattet 15.02.2023, men siden dette vedtaket er ugyldig på grunn av feil sammensetning av nemnda, opphever Felles klagenemnd dette vedtaket og treffer nytt vedtak, jf. forvaltningsloven § 35 første ledd bokstav c.

VEDTAK

Vilkårene i uhl. § 4-7 første ledd bokstav b og § 4-8 tredje ledd er oppfylt. Felles klagenemnd bestående av Ernst Nordtveit, Fredrik Boksasp, Liv Sandvik, Frode Randal og Nils Herman Lien Håre har fattet slikt enstemmig

v e d t a k:

1. Vedtak fattet av Felles klagenemnd 26.01.2023 oppheves.
2. Vedtak fattet av klagenemnda ved Universitetet i Agder i sak 110/22, annullering av eksamen og utestenging i to semestre, stadfestes.

Vedtaket er endelig og kan ikke påklages.

Ernst Nordtveit
leder for Felles klagenemnd

Klagenemndas vedtak kan bringes inn for prøving ved tingretten. Slikt søksmål må reises innen tre måneder etter at endelig vedtak foreligger. Søksmålsfristen beregnes fra 12.04.2024. Institusjonen dekker alle omkostninger ved søksmålet i første rettsinstans, herunder også honorar til saksøkers advokat etter offentlig salærsats, jf. uhl. § 4-11 og § 4-8 femte ledd.

Dette dokumentet er godkjent elektronisk og har derfor ingen fysisk signatur.